

Folketrygdfondet forvalter

- Statens pensjonsfond – Norge
- Statens obligasjonsfond

INNHOOLDSFORTEGNELSE

Investeringer og eierskap i krisetider	1
Folketrygdfondets eierprinsipper	2
Generalforsamlinger 2009	3
Folketrygdfondets prinsipper for kompensasjonsmodeller	5
Etikk – viktig for langsiktig verdiskaping	6
Folketrygdfondets etiske prinsipper for investeringsvirksomheten	10
FNs prinsipper for ansvarlige investeringer	11
Folketrygdfondets deltakelse i styrende organer	12
Annen relevant informasjon	13

FTF

INVESTERINGER OG EIERSKAP I KRISETIDER

Gjennom forvaltningen av Statens pensjonsfond - Norge er Folketrygdfondet en stor investor på Oslo Børs. Vår rolle er i løpet av det siste året forsterket etter betydelige kjøp av aksjer og ved at Folketrygdfondet forestår forvaltningen av Statens obligasjonsfond. Eierandelen på Oslo Børs er økt til 4,8 prosent, og det er investert 5,5 mrd. kroner i kredittobligasjonsmarkedet. Det er viktig at Folketrygdfondet tar eieransvar i de selskaper det er investert i, både for å sikre finansielle verdier og for å bidra til at det er et velfungerende finansmarked. Vi ønsker å være åpne om hvordan eierskapet utøves. Dette er bakgrunnen for at vi utgir en årlig eierrapport som beskriver de eierprinsipper styret har fastsatt, hvordan eierskapet utøves, arbeid som er gjort og erfaringer som er høstet.

Det siste året ble preget av en dramatisk utvikling for verdens finansmarkeder som førte til store tilbakeslag i realøkonomien, for selskapene i næringslivet og for investorene. Årsakene til at en sterk vekstperiode endte i finansiell kollaps og realøkonomisk tilbakegang kan være mange. Det synes likevel utvilsomt at en viktig årsaksfaktor er at styrene og ledelsen i enkelte store internasjonale finansinstitusjoner i sin jakt på kortsiktige gevinster, påførte sine institusjoner uforsvarlig risiko og tilsidesatte hensynet til langsiktig, bærekraftig verdiskaping og prinsippene for god selskapsledelse og eierstyring. Finanskrisen har i så måte tydeliggjort behovet for at aksjonærene tar eieransvar. Like viktig er det at kapitalforvalternes investeringer er etisk forsvarlige. Det vil fremme en langsiktig verdiskaping og sikre aksjonærverdier.

I eierrapporten orienterer vi om de aktiviteter og den oppfølgingen Folketrygdfondet gjør for å integrere etikk i forvaltningsarbeidet. Folketrygdfondet deltar også i det nye samarbeidsprosjektet Bærekraftig verdiskaping – Investorsamarbeid, for å fremme en bærekraftig utvikling og langsiktig verdiskaping i norske, børsnoterte selskaper. I prosjektet er det gjennomført en spørreundersøkelse om selskapenes prinsipper og arbeid knyttet til disse spørsmål, med spesiell fokus på styrets ansvarlighet. Vi mener det er positivt at norske finansielle investorer står sammen om dette prosjektet. Dette fordi det bidrar til en effektiv innsamling av viktig informasjon for investorene på en samlet og koordinert måte overfor selskapene, og fordi selskapene vil føle større forpliktelse til å delta når så mange av de største investorene står bak.

Vi har nettopp lagt bak oss den ordinære generalforsamlingssesongen, og vi legger vekt på at de beslutninger som tas er i tråd med de prinsipper vi legger til grunn i vårt arbeid. Det er imidlertid ikke noe mål at Folketrygdfondet skal markere seg ved å stemme mot saker i generalforsamling. I en del tilfeller er vi i dialog med selskapene i forkant av generalforsamlingene, både for å få avklart våre spørsmål i forbindelse med enkeltsaker og for å få tydeliggjort vårt syn og våre vurderinger ovenfor selskapet. I tillegg gir vi på denne måten selskapets styre en mulighet til å respondere på en konstruktiv måte. Dialog er et viktig virkemiddel vi bruker i vår eierskapsutøvelse.

Saker vi spesielt har fokusert på i årets generalforsamlingssesong har vært knyttet til de fullmakter som gis til styret, og da særlig fullmakter knyttet til kompensasjonsmodeller, emisjoner og tilbakekjøp av aksjer.

Etter at det i allmennaksjeloven i 2007 ble inn tatt en bestemmelse om at den ordinære generalforsamlingen skal behandle styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte, har vi arbeidet aktivt for å formidle hvilke prinsipper vi mener bør legges til grunn for lederlønninger og kompensasjonsmodeller. Vår erfaring er at mange selskaper nå hensyntar aksjonærenes innspill. Styrene har dessuten vist mer moderasjon som følge av finanskrisen og tilbakeslaget i realøkonomien. Imidlertid er det fremdeles slik at selskapene i varierende grad gir tilfredsstillende informasjon om lederlønsordninger i innkallingen til generalforsamlingen. Sakene behandles også ulikt i møtene. Folketrygdfondet har derfor i flere tilfeller tatt opp aktuelle spørsmål med selskaper i forkant av generalforsamlingene, og mange selskaper har på generalforsamling gitt viktig utdyping og presisering i tilknytning til lederlønsordninger. Som en følge av dette har vi, med kun ett unntak, i år valgt å stemme for ordningene.

Folketrygdfondet er også opptatt av at det gjennomføres en god valgprosess for å sikre at selskapene har velfungerende styrever som kan ivareta selskapets og aksjonærfellesskapets interesser på en god måte. I den forbindelse er valgkomiteens sammensetning, funksjon og oppgaver sentrale tema. Det er imidlertid et stort forbedringspotensiale for å få etablert systematiske og ryddige valgprosesser hos enkelte selskaper. Fremdeles er det også selskaper som ikke har valgkomité. Vi mener dette er uheldig og lite aksjonærvennlig. Dessverre har vi ennå ikke fått gjennomslag for vårt syn i disse selskapene. Dette vil bli fulgt opp med de aktuelle selskapene i tiden som kommer.

For Folketrygdfondet og de selskaper hvor kapitalen er investert, er det viktig med en ansvarsbevisst forvaltning og eierskapsutøvelse fra vår side. Det er vårt håp at denne eierrapporten vil være et positivt bidrag til dette.

Oslo, 26. august 2009

Olaug Svarva
adm. direktør

FOLKETRYGDFONDETS EIERPRINSIPPER

1. Folketrygdfondets eierskapsutøvelse tar utgangspunkt i at Folketrygdfondet er en ansvarlig og langsiktig finansiell investor som har som formål å oppnå best mulig avkastning over tid, hensyntatt forsvarlig risiko.
2. Folketrygdfondets eierskapsutøvelse er basert på FNs Global Compact, OECDs retningslinjer for eierstyring og flernasjonale selskaper og Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.
3. Folketrygdfondet skal ivareta sitt eierskap basert på et sett av kvalitative investeringskriterier innenfor områdene etikk, eierstyring og selskapsledelse. Denne vurderingen skal være en del av Folketrygdfondets investeringsmetodikk og det løpende forvaltningsarbeidet.
4. Folketrygdfondet skal behandle eierskapsproblemer med en stor grad av aktsomhet og opptre slik at det ikke skapes tvil om Folketrygdfondets rolle som en ansvarlig finansiell investor eller om Folketrygdfondets selvstendighet og nøytralitet i forhold til andre interessenter.
5. Folketrygdfondet skal opptre på en ansvarlig og forutsigbar måte, og være seg bevisst det ansvar for negative konsekvenser som følger av utvist passivitet fra aksjonærs side.
6. Folketrygdfondets finansielle interesser skal ivaretas ved at administrasjonen løpende følger den økonomiske utvikling i de selskaper der Folketrygdfondet har investeringer, herunder deltar på investorpresentasjoner som holdes av selskapene og i møter med representanter fra selskapenes ledelse når dette anses ønskelig.
7. Folketrygdfondet kan være representert i selskapers valgkomiteer, representantskap og bedriftsforsamlinger. Folketrygdfondet har ikke anledning til å være representert i selskapers styre.
8. Folketrygdfondet bør delta på selskapers generalforsamlinger. I de tilfeller Folketrygdfondet ikke kan delta på generalforsamlinger, kan det gis fullmakt til representanter for selskapet eller andre om å avgi stemme for Folketrygdfondet.
9. Folketrygdfondet kan, for å ivareta sine interesser, inngå samarbeid med andre investorer når dette er hensiktsmessig.
10. Folketrygdfondet skal søke å unngå å komme i innsideposisjon på grunnlag av informasjon mottatt fra selskapene.
11. Folketrygdfondet skal, for å nå fastsatte mål, løpende vurdere sammensetningen av porteføljen og justere sammensetningen gjennom kjøp og salg av verdipapirer.
12. Folketrygdfondet skal utarbeide en årlig rapport om eierskapsutøvelse. Rapporten skal være offentlig tilgjengelig. Det skal utvises aktsomhet og skjønn i rapporteringen, og selskapssensitiv informasjon skal ikke offentliggjøres.

Finanskrisen har skjerpet investorenes syn på hvilke fullmakter som gis til styrene. Folketrygdfondet har det siste året deltatt i 34 generalforsamlinger i selskaper som inngår i vår norske aksjeportefølje. I åtte saker har vi stemt mot fremlagte forslag. På tre generalforsamlinger har Folketrygdfondet bedt om protokolltilførsler i tilknytning til innlegg. Synspunktene er basert på Eierprinsipper for Folketrygdfondet og Folketrygdfondets prinsipper for kompensasjonsmodeller. De innleggene vi har holdt på årets generalforsamlinger er offentlig tilgjengelig på www.ftf.no.

Generalforsamlings sesongen 2009

Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i et selskap. Generalforsamlingens oppgave er å godkjenne årsregnskap, årsberetning og utdeling av utbytte. I tillegg skal andre saker som i henhold til lov eller vedtekter hører under generalforsamlingen behandles. Dette kan for eksempel være fullmakter som styret ønsker og styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte.

Folketrygdfondet skal være en ansvarlig eier og vi bruker derfor mye tid på generalforsamlingsarbeidet. Basert på en grundig vurdering av de saker som skal behandles, beslutter vi hvordan vi skal stemme i generalforsamlingen. Dersom det er mulig, møter representanter fra Folketrygdfondets administrasjon på generalforsamlingene. Har vi ikke anledning til å møte selv, sender vi fullmakt til representanter for selskapet eller andre som kan avgi stemme for Folketrygdfondet.

Hvis vi ved vår gjennomgang av saklisten reiser spørsmål knyttet til en eller flere av de sakene som skal behandles i generalforsamlingen, kontakter vi som regel selskapet i forkant av generalforsamlingen for å få avklart spørsmålene. I mange saker er selskapenes begrunnelse og svar tilfredsstillende, og vi kan stemme for forslaget på generalforsamlingen. I de fleste tilfellene medfører dialogen en utdypende redegjørelse på generalforsamlingen, men den åpner også for at saker endres eller trekkes fra generalforsamlingens sakliste.

Finanskrisen har skjerpet investorenes syn på hvilke fullmakter som gis til styrene. Folketrygdfondet er opptatt av at de beslutninger som tas i generalforsamling i de selskaper vi har eierinteresser i, er i tråd med de prinsipper vi legger til grunn i vårt arbeid. Det er ikke noe mål for Folketrygdfondet å markere seg ved å stemme mot saker i generalforsamling. Den dialogen vi har med selskapene for å avklare eventuelle spørsmål i forkant av generalforsamlingen er derfor et virkemiddel vi bruker i vår eierskapsutøvelse. Dialogen er viktig både for å få avklart våre spørsmål i forbindelse med enkeltsaker og for å få tydeliggjort vårt syn og våre vurderinger overfor selskapet. I tillegg gir vi gjennom dialogen styret i selskapet en mulighet til å respondere eller endre saken på en konstruktiv måte.

I løpet av det siste året har Folketrygdfondets administrasjon deltatt i 33 ordinære generalforsamlinger og en ekstraordinær generalforsamling. I tillegg har vi sendt fullmakt til bedriftsforsamlingens leder, styreleder eller en annen person i 25 tilfeller; hvorav 19 fullmakter med fullstendig instruksjon om hvordan det skulle stemmes.

Totalt har vi stemt mot fremlagte forslag i åtte saker på seks generalforsamlinger. Vi har holdt innlegg på tre generalforsamlinger. Både innleggene og brev med redegjørelse for stemmegivningen er publisert på Folketrygdfondets nettside www.ftf.no.

Saker Folketrygdfondet er opptatt av

Det er viktig å være bevisst hvilke fullmakter Folketrygdfondet som aksjonær gir til styret. Vi legger derfor stor vekt på å vurdere de fullmakter styret ber om, og da særlig fullmakter knyttet til kompensasjonsmodeller og emisjoner. For å sikre at de selskaper vi har eierinteresser i har velfungerende styre, er vi opptatt av at det gjennomføres en god prosess for styrevalg. I den forbindelse er valgkomiteens sammensetning, funksjon og oppgaver sentrale tema.

Kompensasjonsmodeller

Som et ledd i arbeidet med å sikre aksjonærverdier, har Folketrygdfondets styre fastsatt prinsipper for vurdering av lederlønninger og kompensasjonsmodeller. Det er disse prinsippene vi legger til grunn når vi gjennomgår saker som gjelder fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse i selskaper hvor vi har investeringer.

I 2007 ble det i allmennaksjeloven inntatt en bestemmelse om at den ordinære generalforsamlingen skal behandle styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte. Siden den tid har vi arbeidet aktivt for å formidle hvilke prinsipper vi mener bør legges til grunn for lederlønninger og kompensasjonsmodeller. For å sikre en forsvarlig behandling av et insentivprogram mener vi det er viktig at det redegjøres tydelig for programmet i innkallingen. Det bør også fremgå av vedtaket hvilke kriterier og betingelser som inngår i programmet. Programmene bør behandles som egne saker på generalforsamlingen, ikke bare som en del av andre fullmakter styret ber om.

Vår erfaring er at mange selskaper nå har tatt innover seg våre innspill i forbindelse med lederlønninger og kompensasjonsmodeller, noe vi anser positivt og som et uttrykk for at selskapene lytter til aksjonærenes synspunkter.

Imidlertid er det fremdeles slik at selskapene i varierende grad gir tilfredsstillende informasjon om lederlønsordninger i innkallingen til generalforsamlingen. Sakene behandles også ulikt i møtene. Folketrygdfondet har derfor tatt opp aktuelle spørsmål med selskaper i forkant av generalforsamlingene, og mange selskaper har på generalforsamling gitt viktig utdyping og presisering i tilknytning til lederlønsordninger. Som en følge av dette har vi, med ett unntak, i år valgt å stemme for ordningene.

Emisjonsfullmakter

Vi har også brukt ressurser på saker knyttet til emisjonsfullmakter. I enkelte av disse sakene har styrene bedt om betydelige emisjonsfullmakter, og aksjonærene er blitt bedt om å frasi seg fortrinnsretten til å tegne aksjer. Folketrygdfondet mener at en generell emisjonsfullmakt normalt ikke bør utgjøre mer enn ti prosent av kapitalen. Vi ønsker ikke å frasi oss fortrinnsrett til å tegne aksjer over dette nivå uten at det foreligger en konkret og akseptabel begrunnelse fra selskapets side. Ved emisjonsbehov over ti prosent, bør selskapene som hovedregel innkalle til ny generalforsamling når emisjonsbehovet oppstår. I tilfeller hvor generelle emisjonsfullmakter er betydelige og uten tilfredsstillende begrunnelse, vil Folketrygdfondet stemme mot å gi styret en slik fullmakt.

Kapitalstruktur

Fullmakter for tilbakekjøp av egne aksjer skal godkjennes av generalforsamlingen. Mange selskaper har valgt ikke å utbetale utbytte for 2008. I slike tilfeller blir det viktig å vurdere om selskapet da skal gis fullmakt for tilbakekjøp av egne aksjer. Kapitalstruktur er et omfattende tema, og dekker både spørsmål om egenkapitalandel og gjeldsstruktur. Vi mener det er viktig at styret begrunner selskapets behov for egenkapital og fremmedfinansiering. For enkelte selskaper er kapitalstrukturen slik at tilbakekjøp av egne aksjer ikke er aktuelt, og da bør heller ikke styret be generalforsamlingen om en slik fullmakt.

Valgkomité

Vi mener det er viktig at selskapene har velfungerende styrer med en sammensetning som kan ivareta selskapets og aksjonærfellesskapets interesser på en god måte. Mange selskaper notert på Oslo Børs har etablert en valgkomité. Valgkomiteens viktigste oppgave er å vurdere styrets arbeid, kompetanse og sammensetning samt å fremme innstilling til generalforsamling om valg av kandidater til selskapets

styrende organer. Valgkomiteen skal sørge for en god prosess rundt valg til styrende organer. Dette innebærer blant annet at innstillingen må forankres hos de største aksjonærene og det må sikres at aksjonærfellesskapets interesser ivaretas.

Ved årsskiftet omfattet Folketrygdfondets norske aksjeportefølje 49 selskaper. Av disse har 41 selskaper valgkomité, og vi er representert i åtte av dem. Syv av valgkomiteene i de resterende 35 selskaper har henvendt seg til oss med tilbud om å komme med innspill og synspunkter på styresammensetningen. Folketrygdfondet er positiv til slike henvendelser, og vi har besvart de henvendelser vi har mottatt. En slik prosess bidrar til god forankring og bedrer forståelsen av valgkomiteens forslag til sammensetning av styrende organer i selskapet.

Folketrygdfondets erfaring med valgkomitéordningen er positiv, og komiteenes arbeid har i mange selskaper funnet en hensiktsmessig form. Imidlertid erfarer vi at det er stor variasjon og ulik praksis i komiteenes arbeidsform, og vi mener at det er et stort forbedringspotensiale for å få etablert systematiske og ryddige prosesser hos enkelte selskaper.

Fremdeles er det også selskaper uten valgkomité. Dette er selskaper som ofte kjennetegnes ved å ha én dominerende privat eier. Vi mener det er uheldig og lite aksjonærvennlig at selskaper velger ikke å ha valgkomité. Imidlertid har vi ennå ikke fått gjennomslag for vårt syn i disse selskapene.

Uttalelser i generalforsamlinger

Det er tre særskilte saker vi ønsker å trekke frem i tilknytning til generalforsamlinger det siste året. En mer utfyllende begrunnelse for vår stemmegivning i disse sakene finnes på Folketrygdfondets nettside, www.ftf.no.

På ekstraordinær generalforsamling i Acergy stemte Folketrygdfondet mot opsjonsprogrammet. Begrunnelsen for dette var omfanget av programmet. Avstemmingen resulterte i at programmet ble nedstemt. Vår stemmeforklaring ble sendt som brev til generalforsamlingen ved styrets leder.

På generalforsamlingen i Rieber & Søn stemte Folketrygdfondet mot å gi fullmakt til tilbakekjøp av egne aksjer. Dette må sees i sammenheng med det innlegget vi holdt om aksjens lave avkastning og likviditet på fjorårets generalforsamling. Da understreket vi at det er styrets ansvar, på selvstendig grunnlag, å vurdere selskapets kapitalstruktur i forhold til aksjens eierstruktur og likviditet.

På generalforsamlingen i TGS Nopec stemte Folketrygdfondet mot valg av styreleder og lederlønsredegjørelsen. Begrun-

---

nelsen for å stemme mot valg av styreleder var at kandidaten fortsatt skulle være ansatt i selskapet. Folketrygdfondets prinsipielle syn er at det skal være uavhengighet mellom administrasjonen og styret. Årsaken til at vi valgte å stemme mot lederlønsredegjørelsen var at redegjørelsen ikke i tilstrekkelig grad beskrev verken lederlønsprinsippene eller ordningens omfang.

Videre arbeid

Folketrygdfondet skal være en ansvarlig eier, og det arbeidet vi gjør i forbindelse med selskapenes generalforsamlinger er en viktig del av vår eierskapsutøvelse. Dette betyr at vi også fremover vil legge stor vekt på å gjennomgå og vurdere de saker som legges frem for generalforsamlingen. Eierprinsipper for Folketrygdfondet og Folketrygdfondets prinsipper for vurdering av kompensasjonsmodeller er sentrale grunnlagsdokumenter i dette arbeidet, og resultatene vil bli presentert i vår årlige eierrapport.

PRINSIPPER FOR KOMPENSASJONSMODELLER

Folketrygdfondets prinsipper for kompensasjonsmodeller i selskaper det investeres i

1. Retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte skal fremgå av årsrapporten. Det samme gjelder alle elementer av godtgjørelse til daglig leder og de enkelte ledende ansatte.
2. Insentivbaserte lønnsordninger skal ta utgangspunkt i oppnådde resultater utover det som normalt må forventes, og må vurderes i lys av den generelle markedsutviklingen og ikke være basert på utviklingen i selskapets aksjekurs.
3. Det bør fastsettes en maksimal ramme for årlig avlønning av ledelsen som ikke oppfattes som urimelig sett i forhold til de oppnådde resultater. Pensjoner, andre tilleggssytelser og sluttvederlag må heller ikke ha et urimelig omfang.
4. Insentivordningene skal utformes slik at de i størst mulig grad motiverer ledelsen til langsiktig verdiskapning og oppbygging av robuste organisasjoner med et godt arbeidsmiljø.
5. Det bør legges til rette for at en andel av utbetalt resultatbonus kan plasseres i selskapets aksjer for å sikre langsiktighet og riktige strategivalg.
6. Forslag om opsjonsrammer skal omfatte tildelingskriterier, og det bør beregnes virkelig verdi av opsjonsordningene, regnskapsmessige konsekvenser for selskapet og potensielle utvanningseffekter.
7. Ved bruk av opsjonsordninger bør innløsningskurs justeres årlig. Ved aksjebaserte ordninger og opsjoner bør en vesentlig andel av aksjene beholdes i minimum tre år.
8. Styrets medlemmer skal ikke omfattes av insentivordninger.

ETIKK – VIKTIG FOR LANGSIKTIG VERDISKAPING

Folketrygdfondet legger vekt på å investere i selskaper med god kvalitet på drift og ledelse, noe som har bidratt til at vi over de siste 10 årene har oppnådd 0,5 prosentpoeng årlig meravkastning for totalporteføljen i forhold til markedet. God kvalitet på drift og ledelse innebærer også at selskapene skal ha god kvalitet på holdninger og handlinger i forbindelse med etiske problemstillinger. Vi har derfor tatt inn etiske forhold som en del av de kvalitative investeringskriteriene vi legger til grunn for våre investeringsbeslutninger.

Etikk og eierskap

Folketrygdfondet arbeider systematisk med etiske vurderinger i forvaltningsarbeidet, og etikk er en integrert del i vår eierskapsutøvelse. Dette gjør vi fordi vi mener at den langsiktige verdiskapingen er bedre i selskaper som driver etisk forsvarlig, og at dette over tid bidrar positivt til den avkastningen Folketrygdfondet oppnår.

Vi legger stor vekt på å være en ansvarlig, finansiell aktør som opptrer korrekt i forhold til god eierstyring og selskapsledelse. Det er styrets og toppledelsens verdier og engasjement som setter standarden for hvordan selskapets organisasjon forholder seg til etiske problemstillinger. Vi retter derfor vår oppmerksomhet mot selskapets styre og ledelse når vi vurderer denne type problemstillinger i de selskaper hvor vi har eierinteresser.

Folketrygdfondet er en selektiv investor, og vi søker å investere i selskaper med god kvalitet på drift og ledelse. Dette betyr blant annet at selskapene skal ha høy kvalitet på holdninger og handlinger i forbindelse med etiske problemstillinger. Vi mener det er viktig at selskapene har etablert et godt rammeverk på området, og at dette gjøres kjent og følges opp i organisasjonen. I internasjonal sammenheng er det etablert anerkjente prinsipper og retningslinjer som FNs Global Compact og OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper. Vi ser det som positivt at de selskaper vi har investeringer i har signert denne type konvensjoner.

For å sikre at vi behandler etiske problemstillinger på en betryggende måte, har vi fastsatt etiske prinsipper for investeringsvirksomheten i Folketrygdfondet. Dette er viktige prinsipper som vi legger til grunn i vårt forvaltningsarbeid. Prinsippene er gjengitt her i Eierrapporten, og er også offentlig tilgjengelig på vår nettside www.fff.no.

Arbeidet med etiske problemstillinger

Folketrygdfondets forvaltningsmetodikk inneholder både kvantitative og kvalitative vurderingskriterier. Etiske forhold er definert som en del av de kvalitative investeringskriteriene vi legger til grunn for investeringsbeslutningene.

Folketrygdfondets etiske prinsipper for investeringsvirksomheten har som utgangspunkt at lover og forskrifter overholdes, og at selskapene opptrer innenfor allment aksepterte etiske normer. I våre etiske prinsipper har vi definert et sett med problemstillinger som vi vurderer særskilt. Disse temaene omfatter korrupsjon, menneskerettigheter, barnarbeid og miljø.

Våre etiske prinsipper for investeringsvirksomheten gjelder for hele Folketrygdfondets portefølje. Vi bruker imidlertid forskjellige metoder i oppfølgingen av de ulike deler av porteføljen.

I forvaltningen av norske aksjer har Folketrygdfondet valgt positiv utvelgelse og eierskapsutøvelse som virkemidler i arbeidet. Vi mener at disse virkemidlene er mest hensiktsmessige basert på vår investeringsfilosofi og -profil som en ansvarlig, finansiell og langsiktig investor i det norske aksjemarkedet.

Positiv utvelgelse betyr at vi aktivt velger å investere i selskaper som tilfredsstiller våre krav. Dette betyr at selskapene også må tilfredsstille våre krav på det etiske området. Vi legger stor vekt på å vurdere om et selskap driver i henhold til de normene vi har definert i våre etiske prinsipper. Vurderingene er basert på den informasjonen selskapet gir gjennom rapportering eller annen offentlig tilgjengelig informasjon. I tillegg tar vi opp etiske problemstillinger i møter med selskapets ledelse.

Eierskapsutøvelse er et viktig virkemiddel for at vi skal ivareta våre investeringer på en best mulig måte. Dersom det oppstår situasjoner som gir grunnlag for å stille spørsmål ved hvordan selskaper vi er investert i håndterer etiske problemstillinger, tar vi dette opp med selskapets ledelse. Gjennom denne formen for eierskapsutøvelse gir vi selskapene mulighet til å rette opp uakseptable forhold, og vi ivaretar Folketrygdfondets interesser ved å bidra til positiv utvikling og god praksis i selskapene innen etikkområdet. Dersom vår dialog med selskapet ikke resulterer i at selskapet i tilstrekkelig grad tar hensyn til våre synspunkter, kan det være aktuelt for oss å ta opp problemstillingen i generalforsamling. Skulle heller ikke en slik prosess føre frem, må vi til slutt vurdere salg av vår aksjepost i selskapet.

Renteplasseringer gir ikke samme eierrettigheter og innebærer derfor heller ikke samme eieransvar som aksjeplasseringer. Vi forholder oss likevel både til etiske og andre problemstillinger også når det gjelder våre renteinvesteringer, og dersom vi avdekker brudd på våre investeringsprinsipper vil aktuelle tiltak bli vurdert og iverksatt. For norske selskaper hvor vi har både aksje- og renteplasseringer, vil de tiltak vi velger å gjennomføre omfatte begge plasseringsformer.

For investeringer i nordiske aksjer eller rentebærende papirer utstedt av nordiske selskaper, følger vi de beslutninger Finansdepartementet tar på bakgrunn av anbefalingene fra Etikkrådet for Statens pensjonsfond – Utland. Dette betyr at dersom Finansdepartementet beslutter at det er selskaper Statens pensjonsfond – Utland ikke skal investere i, så trekkes disse verdipapirene også ut av Folketrygdfondets investeringsunivers.

I St.meld. nr. 20 (2008-2009) Om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2008, fremgår det at forskjellene mellom Statens pensjonsfond – Utland og Statens pensjonsfond – Norge taler for at retningslinjene for etikk/eierskapsutøvelse ikke nødvendigvis bør harmoniseres i større grad enn tilfellet er i dag. En viktig begrunnelse for dette er at den norske stat har andre virkemidler for å påvirke norske selskaper enn selskaper i utlandet. Dersom Folketrygdfondet mener at det er et norsk selskap som opererer i strid med våre etiske retningslinjer for investeringsvirksomheten, vil det være

Folketrygdfondets styre som beslutter om selskapet skal tas ut av vårt investeringsunivers. Selskapet vil imidlertid ikke bli trukket ut av den referanseindeksen Finansdepartementet har fastsatt, og som Folketrygdfondets avkastning måles mot.

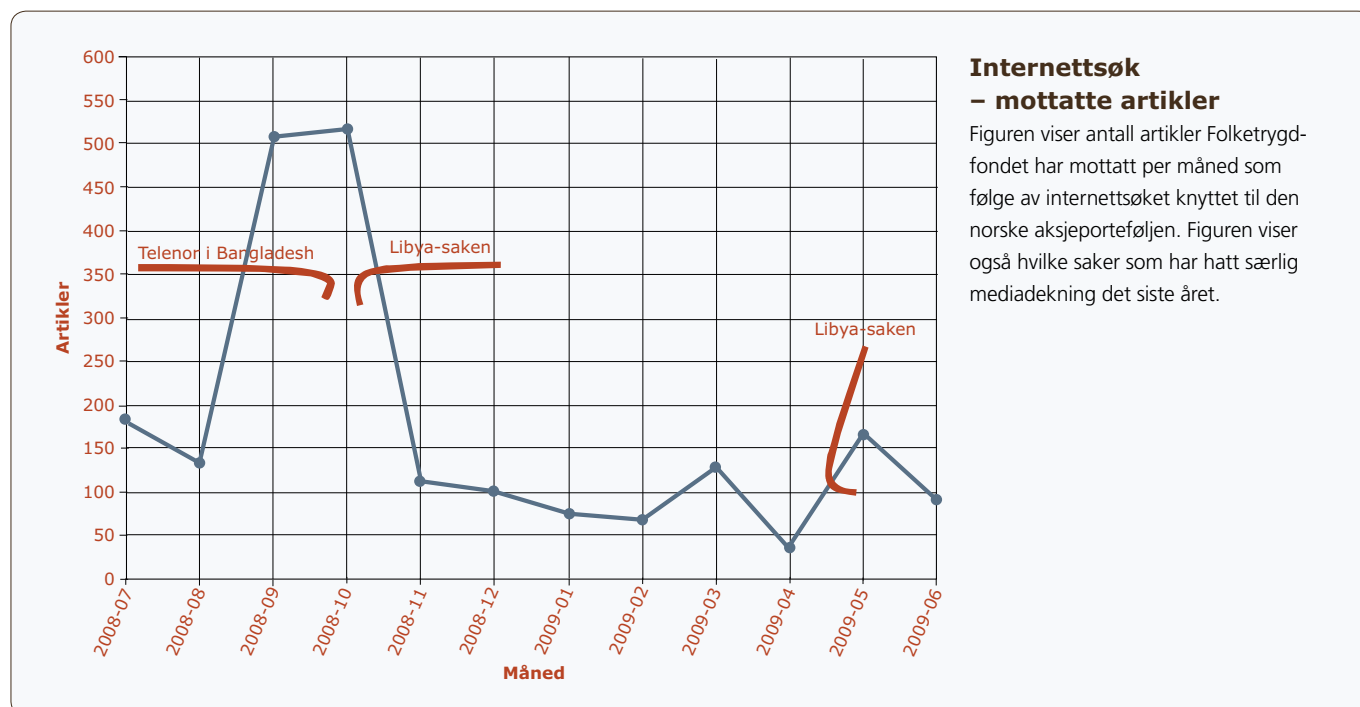
Aktiviteter i 2008 og 2009

Fordi vi mener etikk er et viktig område å vurdere i investeringsammenheng, bruker vi mye ressurser på dette arbeidet.

Internettsøk

Folketrygdfondet overvåker kontinuerlig aksje- og kredittporteføljen gjennom et systematisk og elektronisk basert internettsøk i redaksjonelle kilder verden over. Dette er kilder som aviser, magasiner, NGOer og organisasjoner. Per i dag overvåkes mer enn 100 000 kilder, og over en halv million nyhetsartikler gjennomføres daglig. Søkene er systematisert, og vi får melding dersom de selskaper vi har i porteføljen knyttes til sentrale temaer for etikk som korrupsjon, menneskerettigheter, barnarbeid og miljø. Dette gjør det mulig for oss å følge med på om selskapene etterlever sine egne retningslinjer på etikkområdet. Tilsvarende overvåkning er også etablert for alle våre kredittinvesteringer.

Gjennom internettsøket er antall treff for perioden 1. juli i fjor til 30. juni i år på 2121 nyheter fra mer enn 400 kilder. Disse nyhetene er i 8 av 10 tilfeller hentet fra norske medier. I nordisk sammenheng dominerer Sverige. Det har vært en økning i europeiske mediers dekning det siste året, og engelske

medier dominerer nå klart over tyske medier. Dekningen i resten av verden er doblet i forhold til fjorårets tall. I hovedsak er det økonomiske tidsskrifter som tar opp etiske hendelser, og det er interessant å merke seg at nyheter om hendelser i norske selskaper i så stor grad dekkes i utenlandske medier.

Følgende saker har fått størst mediaoppmerksomhet siste året:

- September 2008: Anklager mot Telenor om barnarbeid, hvitvasking av penger, samt lov- og avtalebrudd
- Oktober 2008: To StatoilHydro-direktører må gå på bakgrunn av at Hydro kan knyttes til korrupsjon i Libya i 2000-2001
- Mai 2009: Økokrim beslutter ikke å sette i gang etterforskning i Libya-saken

Folketrygdfondet har fulgt opp disse sakene slik vi har fastsatt i våre etiske prinsipper. Selskapene har redegjort for problemstillingene og beskrevet hvilke tiltak de har iverksatt for å løse situasjonene. Vi har tatt dette til orientering.

FNs prinsipper for ansvarlige investeringer

Folketrygdfondet har signert FNs prinsipper for ansvarlige investeringer. FNs prinsipper for ansvarlige investeringer er et initiativ av United Nations Environment Programme Finance Initiative og FNs Global Compact. Initiativet er rettet mot kapitaleiere, kapitalforvaltere og deres profesjonelle servicepartnere, som alle oppfordres til å signere prinsippene. Etter vårt syn kan prinsippene bidra til å bevisstgjøre finansmarkedene på områder det er viktig å ivareta for å sikre en betryggende, langsiktig verdiskaping i næringslivet. Prinsippene handler om det å være en ansvarlig og aktiv eier ved å integrere "Environmental, Social and Corporate Governance"-tema i forvaltningsarbeidet og i eierskapsutøvelsen. Ved å signere FNs prinsipper for ansvarlige investeringer forplikter organisasjonen seg til et "følg eller forklar"-prinsipp. For en nærmere orientering om hva vi gjør for å følge opp FNs prinsipper viser vi til egen artikkel om dette i eier-rapporten.

Bærekraftig verdiskaping

Prosjektet Bærekraftig verdiskaping, er et samarbeidsprosjekt for å fremme bærekraftig utvikling og langsiktig verdiskaping i norske, børsnoterte selskaper. Innenfor begrepet bærekraftig verdiskaping er målet at selskapene skal skape økonomiske, miljø- og samfunnmessige verdier. Hensynet til selskapenes interessenter skal også ivaretas på en ansvarlig måte. God eierstyring og selskapsledelse er et viktig element for å sikre en bærekraftig verdiskaping.

Folketrygdfondet har tidligere gjennomført spørreundersøkelser knyttet til etiske problemstillinger i norske selskaper

hvor vi har eierinteresser. Vi mener samarbeidsprosjektet Bærekraftig verdiskaping er et godt og hensiktsmessig tiltak som bidrar til en effektiv innsamling av viktig informasjon for investorene på en samlet og koordinert måte overfor selskapene. Folketrygdfondets deltakelse i samarbeidsprosjektet gjør at vi ikke lenger har behov for å gjennomføre denne type spørreundersøkelser på selvstendig grunnlag.

På vegne av de investorene som deltar i samarbeidsprosjektet, sender prosjektet ut en spørreundersøkelse til alle selskaper som inngår i Oslo Børs Benchmark Index. Spørreundersøkelsen dekker følgende seks fokusområder:

- menneskerettigheter
- arbeidstakerrettigheter
- miljø
- anti-korrupsjon
- helse, miljø og sikkerhet (HMS)
- ansvarlig forretningsadferd

Eksempel på spørsmål som blir stilt til selskapene er om de har retningslinjer som omfatter sentrale elementer innenfor en ansvarlig og bærekraftig forretningsdrift, hvem disse retningslinjene gjelder for, hvor de er forankret, hvordan de er implementert og hvordan det rapporteres om etterlevelse. Styrets ansvarlighet for disse områder er også et tema i undersøkelsen.

Halvparten av selskapene som mottok spørreskjema fra prosjektet Bærekraftig verdiskaping valgte å besvare undersøkelsen. Erfaringsmessig er dette et godt resultat i forhold til denne typen undersøkelser. En frafallsanalyse viser at størrelse, bransje og utfordringer innenfor de områdene undersøkelsen omfatter kan ha betydning for om selskapet har svart eller ikke.

Undersøkelsen viser at det er stor variasjon i hvor langt selskapene er kommet i arbeidet for en ansvarlig og bærekraftig forretningsdrift, og det synes å være rom for forbedringer i alle selskaper.

Styrets ansvarlighet for de aktuelle områder er den delen i undersøkelsen der selskapene får best resultat. Vi ser på dette som positivt og et uttrykk for at styrene er opptatt av denne type problemstillinger. I tillegg til helse, miljø og sikkerhet er ansvarlig forretningsadferd det området flest selskaper behandler i styret, og hvor selskapene mener de har styre-representanter med kompetanse.

Undersøkelsen viser at samtlige selskaper har etablert retningslinjer for en eller flere av de seks fokusområdene, men at det er et forbedringspotensial i forhold til gjennomføring og

etterlevelse. Dette gjelder spesielt i forhold til rapportering og kommunikasjon. Alle selskapene har for eksempel retningslinjer for helse, miljø og sikkerhet, men kun halvparten gir nyansatte opplæring i dette. Undersøkelsen viser at det er i forbindelse med rapportering og kommunikasjon selskapene oppnår lavest poengsum. Folketrygdfondet vil oppfatte det som positivt om selskapenes styrer i større grad retter oppmerksomheten mot selskapenes oppfølging av etablerte retningslinjer, herunder forbedringspotensialet i forbindelse med rapportering og kommunikasjon.

Resultatene viser at områder som i større grad krever etterlevelse på grunn av bransjestandarder eller lovreguleringer også utenfor norske landegrenser – som helse, arbeidsmiljø og sikkerhet, ansvarlig forretningsadferd og miljø – er de områdene hvor selskapene generelt oppnår høyest poengsum. Eksempelvis er helse, miljø og sikkerhet det området flest selskaper helt eller delvis har styringssystem, kontrollrutiner, setter seg mål og hvor manglende etterlevelse får konsekvenser for ledelsens avlønning. Resultatene tyder også på at selskap-

ene tar korrupsjon på alvor, og en stor andel av selskapene har både retningslinjer for anti-korrupsjon og helt eller delvis et styringssystem for å følge opp disse retningslinjene. Menneskerettigheter er det fokusområdet hvor selskapene samlet oppnår den laveste poengsummen i undersøkelsen.

Folketrygdfondet mener prosjektet Bærekraftig verdiskaping er et viktig prosjekt som retter oppmerksomheten mot vanskelige temaer som ikke alltid er godt nok ivarettatt. Vi mener prosjektet bidrar til økt bevissthet om etiske problemstillinger i selskapene og ser det som positivt at flere selskaper har igangsatt prosesser for å gjennomføre forbedringer på ulike områder.

Folketrygdfondet følger også opp prosjektet i vårt forvaltningsarbeid. Vi benytter selskapenes individuelle svar i våre interne analyser av selskapene og tar opp aktuelle spørsmål og problemstillinger i møter med selskapenes ledelse som en del av vår eierskapsutøvelse.

Bærekraftig verdiskaping

Folketrygdfondet deltar i samarbeidsprosjektet "Bærekraftig verdiskaping – Investorsamarbeid for å fremme en bærekraftig utvikling og langsiktig verdiskaping i norske, børsnoterte selskaper". De investorene som støtter initiativet er DnBNOR Kapitalforvaltning, Vital, Nærings- og handelsdepartementet, Alfred Berg, StatoilHydro Kapitalforvaltning, Nordea, Odin, Storebrand, Gjensidige og KLP i tillegg til Folketrygdfondet. Til sammen representerer disse investorene en forvaltningskapital på 2 700 milliarder kroner, hvorav 1 000 milliarder er direkte investert i det norske markedet. Prosjektet Bærekraftig verdiskaping ble lansert på Oslo Børs den 11. august 2008, og rapport fra prosjektets arbeid i 2008 ble offentliggjort 10. desember 2008.

Mer informasjon om prosjektet finner du på nettsiden www.baerekraftigverdiskaping.no.

ETISKE PRINSIPPER

for investeringsvirksomheten

1. Folketrygdfondet skal ikke foreta investeringer som utgjør en uakseptabel risiko for at Folketrygdfondet medvirker til uetiske handlinger eller unnlater. En slik medvirkning vil redusere en bærekraftig utvikling, langsiktig verdiskaping og derigjennom kunne redusere Folketrygdfondets avkastning over tid.
2. Folketrygdfondet er en selektiv investor som søker å investere i selskaper med høy kvalitet på drift og ledelse. Dette innbefatter også høy kvalitet på selskapets etiske holdninger og handlinger.
3. Folketrygdfondet legger til grunn at de virksomheter det investeres i holder seg innenfor lover og forskrifter.
4. Folketrygdfondet legger til grunn at selskapene opererer innenfor internasjonalt anerkjente konvensjoner som FNs Global Compact og OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper.
5. Folketrygdfondet vurderer virksomhetens ledelse og praksis knyttet til menneskerettigheter, barnearbeid, korrupsjon og miljø. Disse forholdene vurderes i lys av de produkter som fremstilles, selve produksjonen, produksjonsstedet, kundeforbindelser, bedrifts- og ledelseskultur, selskapets eierstruktur og eierinteresser. Blant annet vurderer Folketrygdfondet om selskaper selv, eller gjennom enheter de kontrollerer, produserer våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper.
6. Folketrygdfondet foretar vurderinger på basis av offentlig tilgjengelig informasjon og informasjon gitt av selskapene selv. I vurderingene vektlegges ledelsens holdning, og selskapets bevissthet og styring av de ovennevnte forhold.
7. Ved investeringer i norske aksjer bruker Folketrygdfondet positiv utvelgelse og eierskapsutøvelse for å bidra til at de selskapene det er investert i har tilfredsstillende kvalitet på sine etiske holdninger og handlinger. Folketrygdfondet kan selge seg ut av selskapet dersom nødvendige endringer ikke gjennomføres.
8. Folketrygdfondet overvåker alle kredittinvesteringer. Selskaper som bryter Folketrygdfondets etiske prinsipper utelukkes fra investeringsuniverset dersom forholdene ikke rettes opp.
9. Ved investeringer i nordiske aksjer eller rentebærende papirer utstedt av nordiske selskaper, hensyntar Folketrygdfondet de beslutninger Finansdepartementet tar på bakgrunn av anbefalingene fra Etikkrådet for Statens pensjonsfond – Utland. Folketrygdfondet vil derfor ikke investere i selskaper som Finansdepartementet har besluttet at det ikke skal investeres i.
10. Folketrygdfondet skal årlig offentliggjøre resultatene av arbeidet med etisk forsvarlige investeringer. Det skal utvises aktsomhet og skjønn i rapporteringen og selskapssensitiv informasjon skal ikke offentliggjøres.

FNs PRINSIPPER

for ansvarlige investeringer

Folketrygdfondet har i 2008 signert FNs prinsipper for ansvarlige investeringer. Prinsippene er et godt initiativ som kan bidra til å bevisstgjøre finansmarkedene på områder det er viktig å ivareta for å sikre en langsiktig verdiskaping i næringslivet.

Etter initiativ fra UNEPs Finance Initiative og FNs Global Compact ble FNs prinsipper for ansvarlige investeringer lansert den 27. april 2006. Prinsippene tar utgangspunkt i at man som en ansvarlig eier og investor integrerer temaer som omfatter miljø, sosiale forhold og virksomhetsstyring (Environmental, Social and Corporate Governance (ESG) i forvaltningen.

FNs seks prinsipper for ansvarlige investeringer er gjengitt nedenfor. I tilknytning til hvert prinsipp har vi kommentert hva Folketrygdfondet gjør for å følge opp prinsippet.

1. Vi skal innarbeide ESG-temaer i investeringsanalyser og beslutningsprosesser

Folketrygdfondet har utarbeidet etiske prinsipper for investeringsvirksomheten og integrert disse i investeringsmetodikken og det løpende forvaltningsarbeidet.

2. Vi skal være aktive eiere og innarbeide ESG-temaer i vår eierskapsutøvelse

De prinsippene vi legger til grunn for eierskapsutøvelsen er fastsatt i Eierprinsipper for Folketrygdfondet. Dette danner basis for vårt arbeid med oppfølging av eierstyring og selskapsledelse samt etiske problemstillinger. Eierprinsippene er offentlig tilgjengelig på Folketrygdfondets nettside.

3. Vi skal arbeide for tilfredsstillende rapportering av ESG-temaer fra de selskaper vi er investert i

Folketrygdfondet legger til grunn at de selskapene vi har eierinteresser i opererer innenfor FNs Global Compact. Dette tilsier at selskapene skal rapportere hvordan de arbeider i forhold til ESG-temaer. For å vurdere nivået på selskapenes etiske holdninger og handlinger, har vi gjennomført en undersøkelse om dette temaet i selskaper hvor vi har eierinteresser. Vi samarbeider også med en rekke norske institusjonelle investorer gjennom prosjektet "Bærekraftig verdiskaping". I den forbindelse er det gjennomført en spørreundersøkelse rettet mot selskaper notert på Oslo Børs. Undersøkelsen omfatter blant annet selskapenes interne retningslinjer i forbindelse med etiske problemstillinger.

4. Vi skal fremme aksept for, og implementering av, prinsippene i finansmarkedet

Folketrygdfondet har fastsatt etiske prinsipper for investeringsvirksomheten. Av prinsippene fremgår det blant annet at vi vurderer selskapenes ledelse og praksis knyttet til menneskerettigheter, barnarbeid, korrupsjon og miljø. Prinsippene er offentlig tilgjengelig på Folketrygdfondets nettside.

5. Vi skal samarbeide for å sikre en effektiv gjennomføring av prinsippene

Folketrygdfondet samarbeider med andre investorer for å ivareta våre interesser. Dette er nedfelt i Eierprinsipper for Folketrygdfondet. Et slikt samarbeid kan omfatte etiske problemstillinger når vi mener det er hensiktsmessig.

6. Vi skal rapportere om våre aktiviteter og utviklingen i arbeidet med implementering av prinsippene

Folketrygdfondet utarbeider en årlig rapport om vår eierskapsutøvelse. I rapporten orienterer vi blant annet om hvilke aktiviteter vi har utført for å ivareta våre eier- og investorinteresser.

DELTADELSE I STYRENDE ORGANER

I henhold til Folketrygdfondets eierprinsipper kan Folketrygdfondet være representert i selskapers valgkomiteer, representantskap og bedriftsforsamlinger. Folketrygdfondet skal ikke være representert i selskapers styre. Oversikten nedenfor er oppdatert per juni 2009 og viser hvilke verv ansatte i Folketrygdfondet har.

Bedriftsforsamlinger:

Norske Skog ASA	– Porteføljeforvalter Ann Kristin Brautaset	<i>medlem</i>
Norsk Hydro ASA	– Viseadm. direktør Lars Tronsgaard	<i>medlem</i>
Orkla ASA	– Adm. direktør Olaug Svarva	<i>medlem</i>
	Porteføljeforvalter Ann Kristin Brautaset	<i>varamedlem</i>
StatoilHydro ASA	– Adm. direktør Olaug Svarva	<i>leder</i>
Telenor ASA	– Adm. direktør Olaug Svarva	<i>nestleder</i>

Representantskap:

DnBNOR ASA	– Direktør Nils Bastiansen	<i>medlem</i>
DnBNOR Bank ASA	– Direktør Nils Bastiansen	<i>medlem</i>
DnBNOR Boligkreditt AS	– Direktør Nils Bastiansen	<i>varamedlem</i>
DnBNOR Næringskreditt AS	– Direktør Nils Bastiansen	<i>varamedlem</i>
DnBNOR Skadeforsikring AS	– Direktør Nils Bastiansen	<i>medlem</i>
Vital Forsikring ASA	– Direktør Nils Bastiansen	<i>medlem</i>
Storebrand ASA	– Adm. direktør Olaug Svarva	<i>medlem</i>
	Viseadm. direktør Lars Tronsgaard	<i>varamedlem</i>

Valgkomité:

Orkla ASA	– Adm. direktør Olaug Svarva	<i>medlem</i>
Prosafe SE	– Direktør Nils Bastiansen	<i>varamedlem</i>
Schibsted ASA	– Direktør Nils Bastiansen	<i>medlem</i>
StatoilHydro ASA	– Adm. direktør Olaug Svarva	<i>leder</i>
Storebrand ASA	– Adm. direktør Olaug Svarva	<i>medlem</i>
Tandberg ASA	– Direktør Nils Bastiansen	<i>medlem</i>
Veidekke ASA	– Adm. direktør Olaug Svarva	<i>medlem</i>
Yara ASA	– Adm. direktør Olaug Svarva	<i>medlem</i>

ANNEN RELEVANT INFORMASJON

Følgende dokumenter finnes på Folketrygdfondets nettside www.ftf.no:

- Lov 21. desember 2005 nr. 123 om Statens Pensjonsfond
- Lov 29. juni 2007 nr. 44 om Folketrygdfondet
- Vedtekter for særlovsselskapet Folketrygdfondet
- Forskrift 7. november 2007 nr. 1228 om forvaltning av Statens pensjonsfond – Norge
- Retningslinjer for forvaltningen av Statens Pensjonsfond – Norge
- Forvaltningsavtale for Statens pensjonsfond – Norge
- Folketrygdfondets eierprinsipper
- Folketrygdfondets etiske prinsipper for investeringsvirksomheten
- Folketrygdfondets prinsipper for kompensasjonsmodeller

På Finansdepartementets nettside, www.finansdepartementet.no, finner man blant annet lenker til:

- Statsbudsjettet for 2009
- St.meld. nr. 20 (2008–2009) Om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2008
- Ot.prp. nr. 2 (2005–2006) Om lov om Statens pensjonsfond
- Ot.prp. nr. 49 (2006–2007) Om lov om Folketrygdfondet
- Informasjon om Etikkrådet for Statens pensjonsfond – Utland

Nettstedet www.nues.no inneholder blant annet:

- Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse

Nettstedet www.unpri.org kan gi mer utfyllende informasjon om:

- FNs prinsipper for forsvarlige investeringer
- FNs Global Compact

På www.oecd.org kan man finne informasjon om:

- OECDs retningslinjer for eierstyring og selskapsledelse
- OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper

Statens pensjonsfond – Norge, som inngår i Statens pensjonsfond, skal understøtte statlig sparing for finansiering av folketrygdens pensjonsutgifter

Statens obligasjonsfond skal bidra til økt likviditet i, og kapitaltilgang til, det norske kredittobligasjonsmarkedet

	net. Norge	2014	2015	2016	2017
Statens pensjonsfond – Norge	17 146	15 501	17 363	19 440	21 500
Statens pensjonsfond – utlandet	10,6	9,0	11,1	12,4	14,0
Statens pensjonsfond – Norge og utlandet	27,8	24,5	28,5	31,8	35,5
Statens obligasjonsfond	20,5	18,8	21,4	23,8	26,5
Statens aksjefond	49,5	42,6	47,1	51,0	54,5
Statens pensjonsfond – Norge og utlandet	18,3	16,7	19,1	20,4	22,0
Statens obligasjonsfond	18,6	17,1	19,5	20,8	22,3
Statens aksjefond	5,2	4,6	5,6	6,0	6,7
Statens pensjonsfond – Norge og utlandet	7,7	7,1	8,7	9,2	10,0
Statens obligasjonsfond	7,7	7,1	8,7	9,2	10,0
Statens aksjefond	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Markedsverdi	25 728	24 825	27 477	30 553	33 011
Markedsverdi	19,1	17,9	19,1	20,4	21,7
Markedsverdi	7 058	6 479	7 327	8 111	8 894
Markedsverdi	4,6	4,0	4,8	5,2	5,8
Markedsverdi	224 540	210 731	229 147	251 331	271 314
Markedsverdi	26,7	24,8	27,9	30,6	33,3

Folketrygdfondet

Haakon VIIs gate 2
 Pb. 1845 Vika, 0123 Oslo
 Tlf: 23 11 72 00
 Faks: 23 11 72 10
 e-post: folketrygdfondet@ftf.no